

**УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ФАКУЛТЕТ МЕДИЦИНСКИХ НАУКА
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ**

УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ФАКУЛТЕТ МЕДИЦИНСКИХ НАУКА
У КРАГУЈЕВЦУ

ПРИМЉЕНО		26. 07. 2023	
Орг. јед.	Број	Полта	Бројност
5	7576		

1. Одлука Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу

Одлуком Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу, број: IV-03-423/33 од 14.06.2023. имуновани су чланови комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидата др Марије Вранеш, под називом:

„Ефекат терапијске измене плазме код пацијената са различитим неуролошким поремећајима“

Чланови комисије су

1. др Марија Миловановић, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Микробиологија и имунологија, председник;
2. др Евица Динчић, редовни професор Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране у Београду за ужу научну област Неурологија, члан;
3. др Катарина Весић, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Неурологија, члан.

На основу увида у приложену документацију, Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета медицинских наука следећи:

2. Извештај комисије о оцени научне заснованости теме докторске дисертације
Кандидаткиња Марија Вранеш испуњава све услове предвиђене Законом о високом образовању и Статутом Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за израду докторске дисертације.

2.1. Научни приступ проблему предложеног нацрта докторске дисертације

Терапијска афереза је процедура којом се отклања онај део болесникове крви (плазма, неки њен састојак или крвне ћелије) који је патолошки измењен или у коме се налази „патогени супстрат“. У зависности од врсте издвојеног супстрата, терапијска афереза може бити терапијска измена плазме и цитафереза.

Терапијски аферезни поступци бележе сталан пораст у броју изведених процедура, а основни циљ им је да постигну смањење садржаја „патогена“ у циркулацији до нивоа који више неће неповољно утицати на ток болести.

Механизми повољног терапијских афереза могу бити постигнути мењањем односа антигена и антитела, модификацијом активности медијатора/моулатора инфламацијских процеса или имунског система, деблокирањем мононуклеусно-фагоцитног система, смањењем експресних количина крвних ћелија и побољшањем реолошких својстава крви, а понекад плацебо ефектом. Са друге стране, инфузијом нормалне хумане плазме – као заменика за отклоњен волумен, могуће је постићи надокнаду оног конституента плазме који је дефицитаран, односно недостаје у болесниковој крви.

Према највећем броју аутора у току ТИП потребно је уклонити плазму у количини 35 до 55 мл/кг телесне масе болесника.

Протокол терапијске измене плазме је различит и у зависности од врсте болести и стања у коме се налази болесник. Много је болести које се могу третирати терапијском изменом плазме и до данас њихов број није дефинитивно закључен.

Евидентирано је више од 150 поремећаја код којих се примењује ТИП иако нису свуда постигнути једнаки терапијски ефекти.

Приступ треба да је индивидуалан и потребно је пратити стање болесника, па уколико после класичне терапије нема помака, укључити ТИП када за то постоје базични критеријуми.

2.2. Процена научног доприноса крајњег исхода рада

С обзиром да аферезни поступци бележе сталан пораст у броју изведених процедура код неуролошких пацијената, очекивани резултати би требали да укажу на све користи које ова процедура као терапија може донети, али и на споредне ефекте које се дешавају или се могу десити код ових пацијената.

Повољан ефекат лечења се манифестује повратком ослабљених рефлекса, нормализовањем моторних функција, ишчезавањем дисфункције говора и гутања.

Ово је пионирска студија на нашим просторима чији би резултати могли да буду одлична основа за даљи истраживачки рад.

2.3. Наслов, циљ(еви) и хипотеза(е) докторске дисертације

Наслов: Ефекат терапијске измене плазме код пацијената са различитим неуролошким поремећајима

Циљ: утврдити да ли постоји побољшање код неуролошких пацијената након примењене терапијске измене плазме, онда када пацијенти у погоршању нису одреаговали адекватно

на стандардну пулсну кортиостероидну терапију и онда када је ТИП једина терапијска опција.

Специфични циљеви испитивања:

1. Испитати да ли постоји клиничко побољшање код неуролошких пацијената након терапијске измене плазме.
2. Испитати лабораторијске анализе (комплетну крвну слику, хемостазни статус и параметре посматрања специфичне за одређене болести).
3. Анализирати параметре који се прате код терапијске измене плазме како би се и они упоредили са клиничким исходом ТИП-а. Ти параметри су приступ (периферна вена или централни венски катетер), количина уклоњене плазме, количина супституције, количина процесуиране крви, количина утрошеног антикоагуланса, биланс течности, волумен измењене плазме, време трајања процедуре и на крају сам успех процедуре.

Хипотезе:

1. Постоји значајно клиничко побољшање код неуролошких пацијената након терапијске измене плазме.
2. Најбољи терапијски учинак се показује код неуролошких пацијената код којих је несметано спроведено 5 циклуса терапијске измене плазме

2.4. Методе истраживања

2.4.1. Врста студије

Истраживање је дизајнирано као клиничка уницентрична ретроспективна студија.

2.4.2. Популација која се истражује

Студија ће обухватити 22 пацијента са различитим неуролошким поремећајима хоспитализованих на Клиници за Неурологију у периоду од децембра 2019. године до децембра 2022. године.

Пре отпочињања студије обезбедиће се одобрење Етичког комитета УКЦ Крагујевац. Поступање са испитаницима ће се одвијати у складу са начелима етичности (Хелсиншка декларација) и принципима добре клиничке праксе. Од сваког испитаника ће се обезбедити писани пристанак за укључење у истраживање.

2.4.3. Узорковање

Испитаници – 22 пацијента који се лече на Клиници на Неурологију и болују од различитих неуролошких поремећаја:

- 1) *Myasthenia gravis* (4 пацијента)
- 2) *Sclerosis multiplex* (12 пацијената)
- 3) *Syndrome Guillain – Barre* (6 пацијента)

Критеријуми за укључење у студију:

- 1) хоспитализација на Клиници за Неурологију

- 2) дијагностикован неуролошки поремећај
- 3) утврђена неефикасност пулсне кортикостероидне терапије
- 4) старост (19-70 година)
- 5) одсуство раније примењеног ТИП

Анализа података ће се спровести у Служби за снабдевање крви и крвним производима Клиничког центра Крагујевац. Анализираће се историје болести за све пацијенте код којих је рађена терапијска измена плазме у периоду од децембра 2019. године до децембра 2022. године. У овом историја болести у обзир ће се узимати дијагноза, лабораторијске анализе, параметри у оквиру процедуре ТИП и коначан исход терапијске измене плазме.

За терапијску измену плазме користи се апарат Spectra Optia® аферезни систем. Spectra Optia® аферезни систем је сепаратор за крвне компоненте који се може користити за извођење терапијских афереза, колекције ћелија и процедуре обраде ћелија. Сама доступност процедура варира од државе до државе. Нема познатих контраиндикација за употребу Spectra Optia® аферезног система осим оних у вези са инфундирањем раствора и супституционих течности како захтева аферезна процедура, као и оних у вези са свим врстама аутоматизованих аферезних система.

2.4.4. Варијабле које се мере у студији

- 1) Аускултација срца, плућа, мерење притиска, налаз ЕКГ-а, палпација абдомена и преглед екстремитета
- 2) Лабораторијске анализе (комплетна крвна слика, РТ, INR, аРТТ, фибриноген, AST, ALT, ниво албумина, K⁺, Na⁺, Ca²⁺, CRP)
- 3) Параметри који се прате у терапијској измени плазме:
  - а) приступ (периферна вена или централни венски катетер),
  - б) количина уклоњене плазме,
  - в) количина супституције,
  - г) количина процесуиране крви,
  - д) количина утрошеног антикоагуланса,
  - ђ) биланс течности,
  - е) волумен измењене плазме,
  - ж) време трајања процедуре
  - з) коначан исход ТИП-а - успешност процедуре

2.4.5. Снага студије и величина узорка

Прорачун укупног узорка је заснован на резултатима претходно објављене студије сличног ретроспективног дизајна. За прорачун је коришћен Т-тест за везани узорак, двоструко, уз претпоставку алфа грешке од 0,05 и снаге студије 0,8 (бета грешка 0,2) и уз коришћење одговарајућег рачунарског програма. Узимањем у обзир варијабли наведене студије као и

специфичност саме процедуре ТИП, те броја неуролошких пацијената погодних за ТИП, укупан број испитаника је прорачунат на најмање 20.

2.4.5. Статистичка анализа

За обраду података користиће се статистички пакет SPSS 22.0. Пре статистичке обраде података, испитаће се правилност расподеле добијених вредности. Уколико вредности буду имале правилну расподелу користиће се параметарски Student-ов t тест, док ће се неправилна расподела поредити коришћењем непараметарског Mann-Whitney теста. Статистички значајна разлика у добијеним вредностима између група је одређена на $p < 0.05$.

2.5. Значај истраживања за развој науке

Ово истраживање може дати нове податке о повољним али и нежељеним ефектима терапијске измене плазме код оболелих од неуролошких болести које имају имунску основу, мултипле склерозе, миастеније гравис и *Guillain – Barre* синдрома, у стањима када је то једина терапијска опција и о утицају параметара који се прате приликом извођења терапијске измене плазме на сам клинички исход. У литератури углавном нема поређења терапијских ефеката и нежељених ефеката измене плазме у ове три болести.

Резултати овог истраживања имају значајан потенцијал за публикување у престижним научним часописима из области неурологије, имунологије, трансфузиологије.

2.6. Образложење теме докторске дисертације и оригиналност идеје

Тема докторске дисертације и планирано истраживање су оригинални, досадашња истраживања се нису бавила поређењем ефеката терапијске измене плазме и различитих параметара који се прате приликом извођења терапијске измене плазме на клинички одговор у мултиплој склерози, миастенији гравис и *Guillain – Barre* синдрому у стањима нереаговања на пулсну кортикостероидну терапију и када је терапијска измена плазме једина опција.

2.7. Кратка биографија и научно-истраживачки рад кандидата

Субспецијалиста клиничке трансфузије др Марија Вранеш је рођена 27.02.1973. године у Београду. Основну и средњу школу је завршила у Крагујевцу.

Медицински факултет у Крагујевцу уписала је 1991/1992. године, а завршила 1998/1999. године.

Обавезан приправнички стаж обавила је у Општој болници у Чачку 1999/2000. године.

Стручни испит положила је у Београду 2000. године.

Од 1995. до 1999. године радила је у Гинеколошкој ординацији „Деметра“ Крагујевац као медицинска сестра техничар.

Од 1999. до 2002. године радила је у Хитној помоћи Чачак као лекар опште праксе.

Од 2003. до 2004. године радила је у Дому здравља Крагујевац, кућно лечење као лекар опште праксе.

Од 2004. године запослена у сталном радном односу у Универзитетском клиничком центру Крагујевац на трансфузији.

Специјалистички испит из трансфузије положила 2005. године у Институту за трансфузију крви „Свети Сава“ у Београду.

Као специјалиста трансфузије радила је до 2016. године.

Субспецијализацију положила 2016. године и као субспецијалиста клиничке трансфузиологије ради у Универзитетском клиничком центру Крагујевац до данас, као шеф компонентне терапије.

Менаџмент у здравству завршила 2020. године на Факултету медицинских наука у Крагујевцу.

Од 2014. до 2018. године била је члан Републичке комисије, Управа за биомедицину при Министарству здравља за израду новог закона о трансфузијској медицини по директиви ЕУ. Мајка једног детета.

Кандидаткиња је објавила рад у целини у часопису категорије M51 у коме је први аутор, чиме је испунила услов за пријаву докторске тезе:

Vranes M, Antonijevic A, Djurovic Z, Savic M. Plasma exchange in the treatment of relapsing multiple sclerosis: case report. Ser J Exp Clin Res 2021. DOI: 10.2478/sjocr-2021-0054.

3. Предлог ментора

За ментора ове докторске дисертације предлаже се доц. др Татјана Бошковић Матић, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Неурологија. Предложени наставник испуњава услове за ментора докторских дисертација, у складу са стандардом 9, за акредитацију студијских програма докторских академских студија на високошколским установама.

3.1. Компетентност ментора

1. Vucic V, Radovanovic S, Radevic S, Savkovic Z, Mihailovic N, Mihaljevic O, Zivanovic Macuzic, Djordjic M, Gavrilovic A, Boskovic Matic T. Mental Health Assessment of Cancer Patients: Prevalence and Predictive Factors of Depression and Anxiety. Iran J Public Health 2021;50(10):2017-27.
2. Matić TB, Toncev G, Gavrilović A, Aleksić D. Suffering from Cerebral Small Vessel Disease with and without Metabolic Syndrome. Open Med (Wars). 2019;14:479-484. Erratum in Open Med (Wars). 2020;16(1):23
3. Spyropoulos AC, Ageno W, Albers GW, Elliott CG, Halperin JL, Hiatt WR, Maynard GA, Steg PG, Weitz JJ, Suh E, Spiro TE, Barnathan ES, Raskob GE; MARINER Investigators...Boskovic Matic T.... Rivaroxaban for Thromboprophylaxis after Hospitalization for Medical Illness. N Engl J Med. 2018;379(12):1118-1127.
4. Gavrilovic A, Toncev G, Boskovic Matic T, Vesic K, Ilic Zivojinovic J, Gavrilovic J. Impact of epilepsy duration, seizure control and EEG abnormalities on cognitive impairment in drug-resistant epilepsy patients. Acta Neurol Belg. 2019;119(3):403-410.

5. Aleksic D, Miletic-Drakulic S, Boskovic-Matic T, Simovic S, Toncev G. Unusual case of stroke related to Kocuria Kristinae endocarditis treated with surgical procedure. Hippokratia. 2016;20(3):231-234.

4. Научна област дисертације

Медицина.

Предмет истраживања се односи на утврђивање ефикасности терапијске измене плазме код пацијената са неуролошким поремећајима.

Предмет истраживања, циљ и постављене хипотезе и методолошки приступ истраживању су мешусобно усклађени, а предложени ментор има научне компетенције које су подударне са предметом истраживања.

5. Научна област чланова комисије

1. др Марија Миловановић, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Микробиологија и имунологија, председник;
2. др Евица Динчић, редовни професор Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране у Београду за ужу научну област Неурологија, члан;
3. др Катарина Весић, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Неурологија, члан.

Сви предложени чланови комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидата др Марије Вранеш имају стручне и научне компетенције подударне са предметом истраживања.

Закључак

На основу увида у резултате досадашње научно-истраживачке активности и публикацију др Марије Вранеш, комисија закључује да кандидат испуњава све услове да приступи изради докторске дисертације. Предложена тема је научно оправдана, дизајн истраживања је прецизно постављен и дефинисан, методологија је јасна.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета медицинских наука у Крагујевцу да прихвати пријаву теме докторске дисертације кандидата др Марије Вранеш, под називом

„Ефекат терапијске измене плазме код пацијената са различитим неуролошким поремећајима“и одобри њену израду.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. др Марија Миловановић, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Микробиологија и имунологија,

председник;

Marija Milovanovic

2. др Евица Динчић, редовни професор Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране у Београду за ужу научну област Неурологија,

члан;

Evisa Dincic

3. др Катарина Весић, доцент Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Неурологија, члан.

Katarina Vesic